Etelä-Savon maakuntaohjelman
toimeenpanosuunnitelma –

RAHOITUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2018–2019

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä 20.9.2017

Etelä-Savon maakunnan vuosien 2018 ja 2019 rahoitussuunnitelman allekirjoittaminen

Etelä-Savon rahoitussuunnitelman vuosille 2018-2019 on hyväksytty 20.9.2017 pidetyssä Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmän kokouksessa. Seuraavat rakennerahasto-ohjelmia rahoittavat viranomaiset ovat allekirjoittaneet Etelä-Savon maakunnan rahoitussuunnitelman vuosille 2018-2019:

Mikkelissä 20.9.2017

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Pekka Häkkinen
ylijohtaja

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
maakuntajohtaja

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 14.9.2017
Etelä-Savon maakuntahallitus 4.9.2017
Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä 20.9.2017

ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN TOIMEENPANOSUUNNITELMA - RAHOITUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2018–2019

Rakennerahasto-ohjelma ohjelmakaudella 2014–2020

Euroopan unionin rahoituskaudella 2014–2020 Etelä-Savossa toteutetaan yhtä rakennerahasto-ohjelmaa, joka sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteet. Valtakunnallista *Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020* -rakennerahasto-ohjelmaa täydentää Itä- ja Pohjois-Suomen alueellinen suunnitelma. Alueellisessa suunnitelmassa nostetaan esiin Itä- ja Pohjois-Suomen alueellisia erityispiirteitä ja ohjelmatoteutuksen painotuksia. Alueellisessa suunnitelmassa mainittu tuettava toiminta on yhdenmukainen valtakunnallisen ohjelma-asiakirjan kanssa.

EAKR- ja ESR-toimenpiteitä toteutetaan rinnakkain, yhteisen strategian ja yhteisten tavoitteiden pohjalta, jolloin ohjelmat täydentävät sisällöllisesti toisiaan. Tämä pyritään toteuttamaan mm. EAKR- ja ESR-hankkeiden muodostamilla hankepareina. Maakunnan kilpailukyvyn lisäämiseksi EAKR-toimenpiteitä kohdistetaan ensisijaisesti yritystoimintaan, yritysten toimintaympäristöön, osaamisen rakenteisiin ja vähähiiliseen talouteen, kun taas ESR-toimenpiteet kohdistuvat ensisijaisesti työllisyyteen, osaamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn ja osallisuuden lisäämiseen. Rakennerahasto-ohjelman maakunnallista toteutusta linjaa ja yhteen sovittaa maakunnan yhteistyöryhmä.

Rakennerahasto-ohjelman lisäksi Etelä-Savossa toteutetaan EU:n osarahoitteista Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelmaa sekä Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettavia toimia. Maaseuturahaston ja kalatalouden kehittämiseen liittyvää rahoitusta ei sisällytetä maakunnan rahoitussuunnitelmamenettelyyn, mutta maakunnan yhteistyöryhmän tulee sovittaa maaseutuohjelman ja kalatalouden kehittämisrahoituksen toteuttaminen yhteen rakennerahasto-ohjelmien kanssa. Yhteensovitusta varten maakunnan yhteistyöryhmä saa tiedoksi rahoitussuunnitelman laatimisen yhteydessä suunnitelmat näiden rahastojen alueellisesta rahoituksesta. Maaseuturahaston rahoituspäätökset tehdään Etelä-Savon ELY-keskuksessa ja kalatalousrahaston rahoituspäätökset Pohjois-Savon ELY-keskuksessa. Etelä-Savon ELY-keskuksessa tehdään myös EAKR-ohjelmasta rahoitettavat yritystukipäätökset. ELY-keskus vastaa toiminnan organisoinnista ja koordinoinnista siten, että päällekkäistä yritysrahoitusta ei synny, eikä tukijärjestelmien välille jää "katvealueita".

Ohjelmakauden rahoitusvolyymi Etelä-Savossa koko seitsenvuotiselle ohjelmakaudelle on rakennerahasto-ohjelmien osalta noin 101 miljoonaa euroa (ei sisällä teknistä apua ja 5 % reservivarausta). EU-ohjelmarahoituksen päälle kertyy toinen puoli kansallista rahoitusta, joten kaikkiaan aluekehitys- ja sosiaalirahaston varoja on Etelä-Savossa käytettävissä vuosina 2014–2020 hieman yli 200 miljoonaa euroa.

Vähähiilisen talouden edistäminen on läpileikkaava teema rakennerahasto-ohjelmassa. Vähähiilisyyteen liittyviä hankkeita rahoitetaan toimintalinjoilla 1 ja 2 siten, että EAKR-rahoituksesta vähähiilisyys -teeman edistämiseen kohdistuu 25 %.

Rakennerahastojen rahoitus Etelä-Savossa vuosina 2014–2020 (miljoonaa euroa)

	2014–2020	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
EAKR	69,000	8,196	9,333	9,029	11,027	11,625	9,856	
Valtio	51,750	6,147	7,000	6,772	8,271	8,719	7,392	
yhteensä	**120,750**	**14,343**	**16,333**	**15,801**	**19,298**	**20,344**	**17,248**	

	2014–2020	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ESR	32,20	3,823	4,384	4,227	5,094	5,061	4,387	
Valtio	24,15	2,867	3,288	3,170	3,82	3,796	3,29	
yhteensä	**56,30**	**6,690**	**7,672**	**7,397**	**8,914**	**8,857**	**7,677**	

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan joka toinen vuosi maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma, joka pitää sisällään mm. keskeisiä maakuntaohjelmaa toteuttavia hanke- ja toimenpide-esityksiä sekä kuvaukset niitä koskevista yhteistyösopimuksista, kannanoton rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisiin teemoihin kuuluvista hankehauista ja -suunnitelmista ja alueen osallistumisesta niihin sekä painopisteet, joihin kansallista ja EU:n rahoitusta kohdennetaan. Toimeenpanosuunnitelma laaditaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Toimeenpanosuunnitelmaan liittyy kiinteästi rahoitussuunnitelma, joka sisältää arviot kansallisen, EU:n ja valtion vastinrahan rahoitusosuuksista sekä arviot kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoitusosuuksista. Ohjelman kansallisesta julkisesta rahoituksesta 25 % on kunta- ja muuta julkista rahoitusta.

Tällä asiakirjalla täydennetään maakunnan yhteistyöryhmän 20.9.2017 hyväksymää Etelä-Savon maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa 2018–2019 EU-varojen osalta. Etelä-Savon maakuntaliitto ja Etelä-Savon ELY-keskus ovat yhteistyössä laatineet Etelä-Savon maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa 2018–2019 koskevan täydennyksen EU-varojen osalta sisältäen rahoitussuunnitelman ja tämän tekstiosuuden. Toimintalinjojen ja rahoittajien välisiä rahoitussuhteita tarkastellaan Etelä-Savossa vuosittain maakunnan kehittämistarpeiden sekä rakennerahasto-ohjelman toteutuman mukaan. Rahoitussuunnitelmassa ei vuosina 2018–2019 osoiteta erikseen rahoitusta ylimaakunnalliseen hanketoimintaan (kohdentamaton). Ylimaakunnallisia hankkeita voidaan kuitenkin rahoittaa tarvittaessa. Maakunnan yhteistyöryhmä on aiemmin osoittanut 1,224 miljoonaa euroa kansalaistoimijalähtöisen kaupunkikehittämisen hankkeille Mikkelissä ja Savonlinnassa. Tämän lisäksi varaudutaan rahoittamaan kaupunkien kansalaistoimijalähtöistä kehittämistoimintaa 0,7 miljoonalla eurolla tulevina vuosina.

Rahoitussuunnitelman strateginen tausta on Etelä-Savon maakuntaohjelma 2018–2021, jonka yhden rahoitusinstrumentin rakennerahasto-ohjelmat muodostavat. Rahoitusta suunnataan aktivointitoimenpitein maakuntaohjelmassa ja sen toimeenpanosuunnitelmassa määritellyille viidelle sisältöteemalle: Hyvinvoivat ihmiset ja ympäristö, Elinkeinoelämän kasvu ja kansainvälistyminen, Matkailu ja vapaa-aika, Kestävä biotalous, Älykäs erikoistuminen ja innovaatiot. Sisältöteemat määrittelevät lähivuosien kehittämistavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet, joita toteuttamalla Etelä-Savo etenee kohti pitemmän ajan tavoitteitaan.

Hakumenettelyt

Maakunnan yhteistyöryhmä päättää rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseen liittyvistä linjauksista, käsittelee ohjelmien toteuttamiseksi laadittuja ohjelmasopimuksia ja antaa lausunnot hankkeista.

Rakennerahasto-ohjelmasta järjestetään Itä-Suomen alueella yhtenäisiä teemahakuja, joiden kautta ohjataan pääosa toimintalinjojen rahoituksesta. Hakuajoista ja -teemoista ilmoitetaan tarkemmin osoitteessa rakennerahastot.fi/hakuajat sekä lehti-ilmoituksilla. Hakujen käynnistyessä teemoja rajataan ja täsmennetään. Yritystukihankkeissa on jatkuva haku. Tekesin rahoituksen haku ja käsittely määräytyy Tekesin käytäntöjen mukaan.

Hankevalintojen pääperiaatteet

Pääsääntöisesti kaiken ohjelmasta tuettavan toiminnan tulee tukea ohjelman jonkin erityistavoitteen toteuttamista ja myötävaikuttaa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Yksityiskohtaiset, kaikkien rahoittajien noudatettaviksi tarkoitettavat yleiset valintaperusteet vahvistetaan seurantakomiteassa. Kaikkien yleisten valintaperusteiden on täytyttävä, jotta hanke voidaan ottaa käsittelyyn. Lisäksi kullakin erityistavoitteella on omat erityiset valintaperusteensa, joiden täyttyminen arvioidaan erikseen. Yleiset ja erityistavoitteiden valintaperusteet löytyvät tämän asiakirjan lopusta (liite 3).

Maakunnan yhteistyöryhmä ja rahoittajat voivat asettaa erityisiä valintakriteereitä, jotka vastaavat mm. maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen pohjalta tehtyihin painopistevalintoihin. Tällä varmistetaan, ettei rahoiteta päällekkäistä toimintaa ja että resurssit kohdennetaan valittuihin painopisteisiin. Valintaperiaatteilla varmistetaan hankkeiden laadukas toteuttaminen.

EU:n rakennerahasto-ohjelman toimintalinjat

Tuettava toiminta perustuu Itä- ja Pohjois-Suomen alueellisen suunnitelman toimintalinjoihin. Tarkemmin Etelä-Savon kehittämisen painopisteet on esitetty Etelä-Savon maakuntaohjelmassa sekä sen toimeenpanosuunnitelmassa vuosille 2018–2019.

(TL 1) PK-YRITYSTOIMINNAN KILPAILUKYKY (EAKR)

Toimintalinjan 1 keskeisenä tavoitteena on luoda yritystoiminnan kannalta paras mahdollinen toimintaympäristö, joka huomioi yritysten tarpeet niiden kehitysvaiheen vaatimalla tavalla. Rakennerahastoilla tuetaan yritysten kasvua, kilpailukykyä ja uusiutumista laajalla keinovalikoimalla. Kehitystoimia kohdistetaan yritystoiminnan kaikkiin elinkaaren vaiheisiin, erityishuomion ollessa kuitenkin kasvuhakuisissa pk-yrityksissä.

Toimenpiteitä kohdistetaan muutos- ja murrosvaiheessa olevien toimialojen tunnistamiseen ja pk-yritysten liiketoiminnan uudistamiseen. Uusien ja kasvuhakuisten yritysten tueksi panostetaan toimivaan ja osaavaan yrityspalvelujärjestelmään.

Vähähiilistä taloutta edistetään toimintalinjalla ilmasto- ja ympäristömyönteisillä kehittämishankkeilla. Yrityksiä kannustetaan eri liiketoiminnan osa-alueilla energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen ja tehostamiseen sekä uusiutuvan energian käyttöön. Myös energiayrittäjyyttä eri muodoissa lisätään.

Liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamisessa kyseeseen voivat tulla pienet strategiset liikenneväyläinvestoinnit, kuten liikennejärjestelmän solmupisteiden toimivuuden parantaminen ja liikenteen pullonkauloja poistavat hankkeet. Kehittämishankkeiden osalta keskitytään liikenteen palveluiden ja liikenteen hallinnan kehittämiseen, älyliikenteen mahdollisuuksien hyödyntämiseen sekä logistiikkayhteistyön kehittämiseen.

Yritystoiminnan näkökulmasta Etelä-Savon maakuntaohjelmassa 2018-2021 on nostettu keskeisimmiksi toimenpiteiksi liiketoiminnan ja arvonlisän kasvattaminen metsä, ruoka, vesi -tuotantoklustereiden kaikissa osissa, yritystoiminnan edellytysten parantaminen vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin sekä yritysten kilpailukyvyn, uusiutumisen sekä kasvun vahvistaminen. Maakunnan elinkeinoelämän luontaisia vahvuuksia ovat puhtaat vedet ja metsä, ruokaturvallisuuteen erikoistunut elintarviketalous (luomu) sekä pääkaupunkiseudun ja Pietarin metropolin läheisyys. Erityisesti biotalouden innovaatiot, palveluinnovaatiot ja erikoistunut matkailu tarjoavat kansainvälisen kasvun mahdollisuuksia yrityksille.

Biotalous on valittu matkailun ohella maakuntaohjelman yhdeksi kärkiteemaksi. Siinä keskeisimmiksi toimenpiteiksi on nostettu metsän, ruuan ja veden tuotteistaminen korkean lisäarvon biotaloustuotteiksi ja -palveluiksi, uusien kestävien toimintamallien luominen biotalouden edistämiseksi sekä uusiutuvan energian tuotannon edistäminen.

Erityistavoite 1: Uuden liiketoiminnan luominen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- tuetaan uusien yritysten käynnistymistä ja uuden liiketoiminnan kehittämistä
- tuetaan pk-yritysten ideoiden, tuotteiden ja palvelujen tuotteistamista ja kaupallistamista sekä markkinoille pääsyä.

Kohderyhmät: pk-yritykset
Tuensaajat: Aloittavat ja kasvuhakuiset yritykset, yritysryhmät ja -verkostot, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat, muut julkisyhteisöt, yhdistykset ja osuuskunnat

ELY-keskus: yrityksen kehittämisavustus
Etelä-Savon maakuntaliitto: alueellinen kehittämistuki

Erityistavoite 2: Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- vahvistetaan kasvuhakuisten, kansainvälistyvien ja kansainvälisille markkinoille tähtäävien pk-yritysten liiketoimintaosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia
- tuetaan kasvua, kansainvälistymistä ja kilpailukykyisyyttä edistäviä pk-yritysten investointeja ja kehittämishankkeita
- kehitetään yritysklustereita, yritysverkostoja ja muita yritysten yhteistyömuotoja

Kohderyhmät: pk-yritykset
Tuensaajat: Aloittavat ja kasvuhakuiset yritykset, yritysryhmät ja -verkostot, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, yliopistot, kunnat ja muut julkisyhteisöt

ELY-keskus: yrityksen kehittämisavustus, yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus
Etelä-Savon maakuntaliitto: alueellinen kehittämistuki

Erityistavoite 3: Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- tuetaan uusien vähähiilisyyttä edistävien yritysten käynnistymistä ja uuden liiketoiminnan kehittämistä
- tuetaan pk-yritysten vähähiilisten ja resurssiviisaiden ideoiden, tuotteiden ja palvelujen tuotteistamista ja kaupallistamista sekä markkinoille pääsyä
- vahvistetaan vähähiilisten, kasvuhakuisten, kansainvälistyvien sekä kansainvälisille markkinoille tähtäävien pk-yritysten liiketoimintaosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia
- tuetaan pk-yritysten kasvua, kansainvälistymistä ja kilpailukykyisyyttä edistäviä investointeja ja kehittämishankkeita, jotka parantavat yrityksen vähähiilisyyttä ja resurssiviisautta
- kehitetään vähähiilisiä yritysklustereita, yritysverkostoja ja muita yritysten yhteistyömuotoja.

Kohderyhmät: yritykset
Tuensaajat: Aloittavat ja kasvuhakuiset yritykset, yritysryhmät ja -verkostot, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, yliopistot, kunnat ja muut julkisyhteisöt

ELY-keskus: yrityksen kehittämisavustus, yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus
Etelä-Savon maakuntaliitto: alueellinen kehittämistuki

Erityistavoite 1.2: Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen (vain Itä- ja Pohjois-Suomessa)

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- kehitetään pk-yritystoimintaa tukevia liikenneyhteyksiä älyliikenteen mahdollisuudet huomioiden yrityskeskittymiin ja -puistoihin, liikenne- ja logistiikkaterminaaleihin sekä teollisen tuotannon ja jalostuksen kannalta keskeisille alueille
- kehitetään alueen pk-yritystoimintaa tukevia liikennejärjestelyjä, matka- ja kuljetusketjuja sekä logistiikkakeskuksia.

Kohderyhmät: pk-yritykset
Tuensaajat: Aloittavat ja kasvuhakuiset yritykset, yritysryhmät ja -verkostot, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat ja muut julkisyhteisöt, yhdistykset ja osuuskunnat

Etelä-Savon maakuntaliitto: perusrakenteen investointituki, alueellinen kehittämistuki
ELY-keskus: kehittämistuki

TL1:n rahoitustaulukko: M€ (EAKR)

2018

	EAKR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	4,331	3,248	0,184	**7,763**
Maakuntaliitto	1,330	0,998	0,433	**2,761**
Yhteensä	**5,661**	**4,246**	**0,617**	**10,524**

2019

	EAKR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	3,84	2,88	0,00	**6,72**
Maakuntaliitto	0,96	0,72	0,36	**2,04**
Yhteensä	**4,800**	**3,600**	**0,360**	**8,76**

(TL 2) UUSIMMAN TIEDON JA OSAAMISEN TUOTTAMINEN JA HYÖDYNTÄMINEN (EAKR)

Toimintalinjalla 2 uusimman tiedon ja osaamisen hyödyntämisessä ja kehittämisessä korostuvat maakuntien osaamiskeskittymien ja kaupunkien merkitys sekä niiden koulutus- ja tutkimuslaitokset, kehittämisorganisaatiot ja monipuolinen yritysrakenne. Myös paikallisten innovaatioympäristöjen kyky olla mukana kansainvälisissä verkostoissa korostuu.

Toimintalinjalla vahvistetaan myös alueiden älykästä erikoistumista. Panostuksia kohdistetaan maakunnan strategiassa tunnistettuihin kärkitoimialoihin (metsä, vesi ja ruoka), osaamisalueisiin ja kehittämiskohteisiin. Älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti vähähiilisyyteen liittyvien tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimenpiteiden kohdentamisessa priorisoidaan maakuntaohjelman sekä energia- ja ilmastostrategioiden mukaisia toimenpiteitä.

Uusien sovelluksien ja palveluiden kehittämiseksi panostuksia kohdistetaan kokeelliseen toimintaan, demonstraatio- ja pilotointiympäristöihin, erilaisiin pilotointi- ja demonstraatiokokeiluihin sekä niiden käyttöönottoon ja kaupallistamiseen.

Ympäristön laadun sekä luonnonvarojen kestävän käytön edistämisessä keskitytään innovaatiotoimintaan, joka etsii ratkaisuja elinkeinotoiminnan ympäristökysymyksiin ennen kaikkea alueen luonnonvarojen hallintaan, kestävään ja tehokkaaseen käyttöön liittyen. Tavoitteena on tuotteistaa metsä, vesi ja ruoka korkean lisäarvon biotaloustuotteiksi ja -palveluiksi.

Vähähiilisessä taloudessa tavoitteena on paikallisten, uusiutuvien energialähteiden kasvava hyödyntäminen, alueen energiaomavaraisuuden kasvattaminen sekä energia- ja materiaalitehokkuuden edistäminen.

Etelä-Savon maakuntaohjelman 2018-2021 mukaan maakunnan menestyksen ja kestävän kasvun merkittävä osatekijä on tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta. TKI-toiminnan tavoitteena on kaupallistaa maakunnan osaamispohjaisia toimialoja sekä aktivoida ja kehittää uusia ja kasvavia erikoistumissuuntia. Lähtökohtana on alueen elinkeino- ja työelämän tarpeista nouseva soveltava tutkimus, jota toteutetaan tiiviissä yhteistyössä elinkeino- ja työelämän, oppi- ja tutkimuslaitosten sekä korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Ohjelmakaudella 2018-2021 keskeisintä on innovaatioiden kaupallistaminen.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ja osaamisen kehittymistä edistävät tarkoituksenmukaiset ja toimivat TKI-ympäristöt. Innovaatioympäristöjen luomiseen ja TKI-toiminnan kehittämiseen on Etelä-Savossa panostettu mm. investoimalla toimintaa tukeviin infrastruktuureihin, tiivistämällä toimijoiden välistä yhteistyötä sekä toteuttamalla kehittämishankkeita.

Digitaalisuus toimii yhteisenä nimittäjänä Etelä-Savon älykkään erikoistumisen kärkien kehittämiselle. Digitaalisuudessa on kyse tuotanto- ja palveluprosessien tehostamisesta, jolloin digitaalisilla prosesseilla pystytään tuottamaan aikaisempaa helpommin hallittavissa olevaa tietoa. Digitaalisuus uudistaa erityisesti palveluliiketoimintaa ja tarkoittaa internetin mahdollisuuksien omaksumista laajempaan käyttöön.

Erityistavoite 1: Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- kehitetään alueen elinkeinotoimintaa tukevaa tutkimus-, koulutus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan infrastruktuuria hyödyntäen pilotointi-, kokeilu- ja demonstraatioympäristöjä
- luodaan ja kehitetään tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymiä kehittämällä TKI-ympäristöjä ja kehitysalustoja huomioiden alueen osaamiskärjet
- lisätään yliopistojen, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, ammatillisten oppilaitosten, julkisyhteisöjen ja yritysten TKI-yhteistyötä, myös kansainvälisellä tasolla

Kohderyhmät: yritykset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot
Tuensaajat: Tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, yritykset ja yritysryhmät, alueelliset kehittämisorganisaatiot, julkisomisteiset teknologia- ja osaamiskeskukset ja -keskittymät, kunnat ja muut julkisyhteisöt, yhdistykset

Etelä-Savon maakuntaliitto: alueellinen kehittämistuki
TEKES-rahoitus

Erityistavoite 2: Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- tuetaan pk-yritysten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittämistä, kaupallistamista ja uuden teknologian käyttöönottoa, kysyntä- ja käyttäjälähtöisyys huomioiden
- tuetaan uusien tuotteiden, materiaalien ja tuotantomenetelmien prototyyppejä, pilotointeja ja demonstraatioita
- kehitetään elinkeinoelämää tukevaa soveltavaa tutkimusta, selvityksiä ja kokeiluja sekä toiminta-, palvelu- ja kaupallistamisprosesseja
- kehitetään ympäristöhaittoja ja -riskejä vähentäviä innovaatioita
- edistetään ympäristön laatuun ja luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen liittyvää elinkeinoelämän edellytyksille tärkeää TKI-toimintaa ja sitä tukevia pilotointi- ja demonstraatiohankkeita

Kohderyhmät: yritykset
Tuensaajat: Tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, yritykset ja yritysryhmät, alueelliset kehittämisorganisaatiot, julkisomisteiset teknologia- ja osaamiskeskukset ja -keskittymät, kunnat ja muut julkisyhteisöt, yhdistykset

ELY-keskus: yrityksen kehittämisavustus, yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus, kehittämistuki
TEKES-rahoitus
Etelä-Savon maakuntaliitto: alueellinen kehittämistuki

Erityistavoite 3: Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- tuetaan vähähiilisten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittämistä, kaupallistamista ja uuden teknologian käyttöönottoa, kysyntä- ja käyttäjälähtöisyys sekä tuotteiden elinkaaren aikaiset ympäristökustannukset huomioiden
- tuetaan uusien vähähiilisten tuotteiden, materiaalien ja tuotantomenetelmien prototyyppejä, pilotointeja ja demonstraatioita
- tuetaan vähähiilisyysstrategioiden toteuttamisen kannalta keskeisiä innovatiivisia ratkaisuja ja selvityksiä
- kehitetään vähähiilisiä liikennejärjestelmiä ja liikkumismuotoja
- kehitetään yhdyskuntien ja asumisen energiatehokkuutta parantavia innovaatioita ja teknologioita
- luodaan alueellisia materiaali- ja energiavirtojen hyödyntämistä tukevia verkostoja sekä yhteistyömuotoja.

Kohderyhmät: yritykset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat
Tuensaajat: yritykset ja yritysryhmät, elinkeinojen kehittämisorganisaatiot, kunnat, ja muut julkisyhteisöt, yhdistykset

ELY-keskus: yrityksen kehittämisavustus, kehittämistuki
TEKES-rahoitus
Etelä-Savon maakuntaliitto: alueellinen kehittämistuki

TL2:n rahoitustaulukko : M€ (EAKR)

2018

	EAKR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	1,5415	1,1565	0,413	**3,111**
Maakuntaliitto	4,4225	3,3165	1,877	**9,616**
Yhteensä	**5,964**	**4,473**	**2,290**	**12,727**

2019

	EAKR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	0,506	0,379	0,000	**0,885**
Maakuntaliitto	4,550	3,413	2,104	**10,067**
Yhteensä	**5,056**	**3,792**	**2,104**	**10,952**

(TL 3) TYÖLLISYYS JA TYÖVOIMAN LIIKKUVUUS (ESR)

Toimintalinjan 3 tavoitteena on parantaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista, edistää työnhakijoiden ja työvoiman ulkopuolella olevien pääsyä työpaikkoihin sekä tukea työvoiman liikkuvuutta. Tavoitteena on myös edistää työtekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä työ- ja elinkeinoelämän muutoksissa sekä kehittää työelämän laatua ja tuottavuutta.

Työllisyyden edistämisessä huomiota kiinnitetään erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseen sekä ikääntyvien työnhakijoiden ja maahanmuuttajien työllistymiseen. Työelämän laatua kehitetään kokonaisvaltaisesti siten, että työhyvinvointi paranee ja vaikuttaa positiivisesti mikro- ja pk-yritysten ja muiden organisaatioiden tuottavuuteen. Keskeinen tavoite on myös ikääntyvien työntekijöiden työssä pysyminen ja työurien pidentäminen.

Toiminnassa korostuu monialainen kumppanuuteen ja verkostoihin perustuva yhteistyö palveluiden, uusien toimintamallien sekä palvelu- ja tukirakenteiden kehittämiseksi siten, että huomioidaan harvaan asutun alueen erityispiirteet. Työllisyyden edistämiseksi tuetaan innovatiivisia ratkaisuja ja toteutetaan pilottihankkeita, joiden avulla mm. nuorille, muille vaikeasti työllistyville ja ikääntyville voidaan rakentaa pitkistä etäisyyksistä riippumattomia yksilöllisiä oppimis- ja työllistymispolkuja. Yksilöihin kohdistuvien palvelujen räätälöinnissä huomioidaan riittävä tuki- ja ohjaus paikallistasolla. Erilaisia verkkopohjaisia malleja kokeillaan pienten kohderyhmien tavoittamiseksi. Lisäksi tuetaan työmarkkinoille pääsyä, työllisyyttä ja työvoiman liikkuvuutta tukevia paikallisia kokeiluja ja ratkaisuja.

Nuorten työllistymistä tuetaan kehittämällä ja tarjoamalla nuorten työllistymistä edistäviä ja muita yksilöllisiä palveluja, työvaltaisia koulutusmalleja (esim. oppisopimuskoulutus, opinnollistettu työpaja), hallinnonalat ylittäviä nivelvaiheiden ohjaus- ja tukitoimia sekä rakentamalla räätälöityjä koulutus- ja työllistymispolkuja. Nuorten palveluverkoston osaamista ja yhteistyötä kehitetään palveluprosessien parantamiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille tuetaan kuntien, valtion, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyössä kehittämällä palveluja, palveluun ohjausta ja eri toimijoiden välistä verkosto- ja yritysyhteistyötä. Kehitetään yksilöllisiä koulutus- ja työllistymispolkuja sekä edistetään koulutuksella ja valmennuksella työantajien mahdollisuuksia palkata pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä.

Etelä-Savossa keskeisiä 2020-luvun kysymyksiä tulee olemaan se, mistä osaavaa työvoimaa saadaan elinkeinoelämän tarpeisiin. Maakunnan väestön keski-ikä on maan korkeampia ja mikäli työpaikkojen määrä tulee säilymään nykyisellä tasollaan, on ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi tehtävä tällä maakuntaohjelmakaudella 2018–2021. Suotuisan työpaikkakehityksen turvaamiseksi Etelä-Savon tulee systemaattisesti kehittää ratkaisuja, jotka mahdollistavat joustavien työmarkkinoiden luomisen maakuntaan. Etelä-Savon on tärkeää profiloitua entistä voimakkaammin osaamisintensiivisenä alueena, jossa on mm. mahdollisuus täydentää osaamista joustavasti. Aikuiskoulutuksen merkitys korostuu ikäluokkakehityksen ja työelämän yhä nopeutuvien muutosten johdosta. Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät tiiviisti myös ulkomaalaisen työvoiman rekrytointikysymykset.

Yhtenä tärkeänä kehittämisalueena maakunnassa on myös työhyvinvoinnin vahvistaminen. Työelämän laatu ja johtamiskäytännöt vaikuttavat ihmisten hyvinvointikokemuksiin ja terveydentilaan. Työhyvinvoinnin vahvistuminen lisää henkilöstön motivaatiota ja sitoutumista työhön. Työhyvinvoinnin lisääntyminen tukee osaltaan myös työurien pidentymistä. Yritystoiminnassa työhyvinvointi vaihtaa edellytyksiä innovaatioille ja toiminnan uudistumiselle, mikä puolestaan on edellytys yritysten kannattavuuden ja kilpailukyvyn säilymiselle ja kehittymiselle. Työhyvinvointi ja työelämän laatu ovat nousemassa myös tärkeiksi tekijöiksi kilpailtaessa osaavasta työvoimasta.

Erityistavoite 1: Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- tuetaan nuorisotakuun toimeenpanoa mm. nuorille suunnatun ohjauksen, koulutuksen ja tukipalvelujen keinoin
- kehitetään uudenlaisia ratkaisuja heikossa työmarkkina-asemassa oleville kohdennettaviin (ml. pitkäaikaistyöttömät ja osatyökykyiset) palveluihin, mm. monikanavaisia palveluita ja palveluun ohjausta sekä eri toimijoiden välistä monialaista verkosto- ja yritysyhteistyötä edistämällä
- kehitetään maahan muuttaneiden vastaanoton palveluita ja tuetaan kotouttamistoimenpiteitä sekä tuetaan pysyvän poikkihallinnollisen kotouttamistyön tukirakenteen luomista
- tuetaan kansainväliseen rekrytointiin liittyviä toimintamalleja (erityisesti EURES-palveluja kehittämällä).

Kohderyhmät: työttömät, työttömyysuhan alla olevat ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat nuoret ja heikossa työmarkkina-asemassa olevat (mm. ikääntyvät, pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömät, osatyökykyiset, vammaiset henkilöt sekä maahanmuuttajat ja etniset vähemmistöt); kohderyhmälle palveluja tarjoavat tahot; kohderyhmän potentiaaliset työllistäjät – erityisesti mikro – ja pk-yritykset
Tuensaajat: Työvoimapalvelujen tarjoajat ja kehittäjät, kunnat, koulutusorganisaatiot, sosiaalipartnerit, järjestöt ja muut toimialaan liittyvät organisaatiot

ELY-keskus: kehittämistuki

Erityistavoite 2: Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- tarjotaan ja kehitetään tuottavuutta ja työhyvinvointia parantavia koulutus-, ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluita sekä vahvistetaan aiheeseen liittyvää vertaisoppimista ja verkostoitumista
- kehitetään ja vahvistetaan työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistäviä toimintamalleja ja palveluja kiinnittäen erityisesti huomiota ikääntyvien työssä jaksamiseen
- kehitetään ja levitetään yritysten ja työorganisaatioiden uudistumista ja kilpailukykyä edistäviä johtamisen ja työn organisoinnin toimintamalleja
- vahvistetaan yrittäjien ja työntekijöiden sopeutumis- ja kilpailukykyä osaamista, innovaatiokykyä ja muutostilanteiden parempaa hallintaa kehittämällä.

Kohderyhmät: mikro- ja pk-yritysten henkilöstö ja johto, ml yrittäjät; kohderyhmälle palveluja tarjoavat tahot; työvoima- ja yrityspalvelujen kehittäjät ja tarjoajat; julkiset työorganisaatiot; työnantajat.
Tuensaajat: yritykset, työvoima- ja yrityspalvelujen kehittäjät ja tarjoajat, kunnat, koulutusorganisaatiot ja tutkimuslaitokset, sosiaalipartnerit ja muut toimialaan liittyvät organisaatiot

ELY-keskus: kehittämistuki

Erityistavoite 3: Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- kehitetään ja tarjotaan koulutusta, neuvontaa, ohjausta, mentorointia ym. toimenpiteitä, joilla vähennetään sukupuolten välisiä koulutus- ja osaamiseroja
- tarjotaan ohjausta ja koulutusta työllistäville aloille ottaen huomioon sukupuolen mukaisen eriytymisen lieventäminen
- tuetaan naisten johtajuutta ja yrittäjyyttä tukevaa osaamista liittyen erityisesti työnantajayrittäjyyteen ja innovaatioiden hyödyntämisestä lähtevään yrittäjyyteen.

Kohderyhmät: työssäkäyvät, työttömät ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat naiset ja miehet, koulutusorganisaatiot, työnantajat, työllisyys- ja sosiaalipalvelujen tarjoajat, järjestöt, säätiöt ja sosiaalipartnerit
Tuensaajat: yritykset, koulutusorganisaatiot, järjestöt, sosiaalipartnerit ja muut toimialaan liittyvät organisaatiot.

ELY-keskus: kehittämistuki

TL 3:n rahoitustaulukko: M€ (ESR)

2018

	ESR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	2,439	1,829	0,610	**4,878**
Yhteensä	2,439	1,829	0,610	**4,878**

2019

	ESR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	2,115	1,586	0,529	**4,230**
Yhteensä	2,115	1,586	0,529	**4,230**

(TL 4) KOULUTUS, AMMATTITAITO JA ELINIKÄINEN OPPIMINEN (ESR)

Toimintalinjan 4 tavoitteena on kehittää koulutusta sekä parantaa työvoiman ammattitaitoa ja elinikäistä oppimista. Keskeistä on työvoiman osaamisen, valmiuksien ja innovaatiokyvykkyyden kehittäminen alueen työelämätarpeiden pohjalta. Osaavan työvoiman saatavuutta parannetaan tukemalla elinikäistä oppimista ja ohjausta sekä pidentämällä työuria.

Toimintalinjalla tuetaan erityisesti nuorten kouluttautumista edistäviä kehittämistoimenpiteitä sekä huomioidaan ikääntyvän työväestön osaamisen kehittämiseen liittyvät kysymykset. Harvan asutuksen tuomia haittoja pyritään minimoimaan edistämällä koulutuksen tasa-arvoista saatavuutta ja kehittämällä paikallisiin osaamistarpeisiin kohdennettuja koulutusratkaisuja. Lisäksi tuetaan joustavia toimintamalleja osaamisen ja koulutuksen kehittämisessä siten, että toteutetaan uusia innovatiivisia ratkaisuja ja pilottihankkeita saavutettavuus- ja etäisyysongelmien lieventämiseksi.

Alueen älykästä erikoistumista tuetaan kasvualojen vaatimaa huippuosaamista kehittämällä. Toimenpiteitä kohdistetaan alueen innovaatiopotentiaalin kasvattamiseen. Tämä tarkoittaa erityisesti korkea-asteen koulutuksen laadun kehittämistä sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan integroitumista koulutukseen. Työvoiman osaamista kehitetään yritysten kasvua tukevilla osaamisalueilla. Rakennemuutokseen vastataan kehittämällä ja uudistamalla eri alojen yhteisiä kehittämistoimia, monialaisia osaamisverkostoja sekä tuote- ja palvelukehitystoimintaa.

Etelä-Savon maakuntaohjelman 2018–2021 mukaan osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö luovat pohjaa hyvälle yritystoiminnalle. Tätä perustaa pyritään vahvistamaan Etelä-Savossa tiivistämällä oppi- ja tutkimuslaitosten yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa, kehittämällä koulutuskenttää vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeisiin ja edistämällä nuorten pysymistä mukana yhteiskunnassa.

Työelämän ja koulutuksen nivelvaiheet ovat kriittisiä paikkoja, joiden sujuvoittamiseen on keskitettävä toimenpiteitä. Siirtymävaiheiden sujuvuutta voidaan edesauttaa mm. koulutuksen työelämälähtöisyyttä vahvistamalla. Työelämälähtöisyyden vahvistamisessa ja työelämän ja opiskelun integroinnissa tulee kehittää moniammatillisia ohjausmenetelmiä, jotka mahdollistavat koulutuksen ja työelämän mahdollisimman tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen integroitumisen.

Erityistavoite 1: Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen

Erityistavoite 2: Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- kehitetään ja vahvistetaan koulutuksesta koulutukseen tai työelämään siirtymistä tukevia menetelmiä ja palveluita
- lisätään koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta mm. oppisopimuskoulutuksella ja opiskelijoiden työelämävalmiuksia parantamalla
- tuetaan älykkääseen erikoistumiseen liittyviä osaamistarpeita ja parannetaan innovaatiovalmiuksia
- kehitetään erityisryhmien (ml. maahanmuuttajat, vammaiset, osatyökykyiset ja erilaiset oppijat) koulutusvaihtoehtoja ja koulutuksessa aliedustettujen ryhmien koulutukseen osallistumista

- kehitetään aikuiskoulutuksen ennakointimenetelmiä ja parannetaan koulutustarjonnan osuvuutta kasvu- ja rakennemuutosalojen tarpeet huomioon ottaen
- tuetaan uuden ammatin hankkimista työpaikkoja tarjoavilta aloilta sukupuolinäkökulma huomioon ottaen
- tuetaan työssä olevien miesten ja naisten osaamisen ja ammattitaidon parantamista.

Kohderyhmät: opiskelijat, työntekijät (ml. yrittäjät), työttömät ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat naiset ja miehet; koulutusorganisaatiot; opinto-ohjaajat, uraneuvojat ja muut ohjaus- ja koulutuspalveluiden asiantuntijat; hankkeiden toimintaan liittyvät työnantajat
Tuensaajat: koulutusorganisaatiot ja tutkimuslaitokset, kunnat ja kuntayhtymät, järjestöt, säätiöt, sosiaalipartnerit ja toimintaan liittyvät yritykset ja muut organisaatiot.

ELY-keskus: kehittämistuki

TL 4:n rahoitustaulukko: M€ (ESR)

2018

	ESR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	1,640	1,230	0,410	**3,280**
yhteensä	1,640	1,230	0,410	**3,280**

2019

	ESR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	1,421	1,066	0,355	**2,842**
yhteensä	1,421	1,066	0,355	**2,842**

(TL 5) SOSIAALINEN OSALLISUUS JA KÖYHYYDEN TORJUNTA (ESR)

Toimintalinjan 5 tavoitteena on ehkäistä sosiaalista syrjäytymistä vähentämällä työttömyyttä ja köyhyyttä sekä edistämällä osallisuutta. Toimenpiteiden kohteena ovat syrjäytyneet ja suurimmassa syrjäytymisvaarassa ovat väestöryhmät, joiden sosiaalinen osallisuus on uhatuin. Aktiivista osallisuutta tuetaan monialaisesti ja moniammatillisesti yhteistyössä julkisen sektorin, työelämän ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Kolmannen sektorin roolia syrjäytymisen ehkäisyssä vahvistetaan.

Syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä kehitetään varhaisen puuttumisen toimintamalleja. Kehittämisen kohteena ovat sosiaalista osallisuutta sekä hyvinvointia tukevat palvelut, toimintamallit ja rakenteet. Lisäksi kehitetään sosiaalisia tukiverkostoja, asiakaslähtöisiä toimintamalleja, matalan kynnyksen palveluita sekä tuetaan yhteisöllisyyttä. Kehittämisen kohteena ovat myös sosiaalista osallisuutta parantavat palveluinnovaatiot. Palveluiden tuotannossa otetaan käyttöön vuorovaikutteisia teknologiaratkaisuja harvan alueen palveluiden turvaamiseksi.

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työ ja toimintakykyä parannetaan kehittämällä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluita, sektorirajat ylittävää yhteistyötä ja asiakaslähtöisyyttä. Työllistymisen edistäminen edellyttää moniammatillista palveluprosessia, jossa ensisijainen palvelutarve voi olla mm. päihde- tai mielenterveyskuntoutus. Sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluita kehitetään siten, että asiakkaan siirtymät työllistymistä edistäviin palveluihin tehostuvat. Osana kuntoutusta voidaan kehittää ja tarjota aktiivisuutta lisääviä liikunta- ja kulttuuripalveluita. Toimenpiteillä poistetaan työllistymistä vaikeuttavia työ- ja toimintakyvyn puutteita ja vahvistetaan työelämään osallistumista tukevia valmiuksia.

Hyvinvoinnin edistäminen edellyttää nuorten syrjäytymisen ehkäisyä. Toisaalta on tärkeää tehostaa toimenpiteitä, joilla tuetaan ikääntyvien toimintakykyä ja osallisuutta. Sekä nuorten että ikääntyvien kohdalla keskeiseksi syrjäytymisen ehkäisyn keinoksi nousee yhteisöllisyyden vahvistaminen moniammatillisin ja verkostomaisin keinoin.

Ihmisten osallisuuden, yhteisöllisyyden ja toimijuuden vahvistaminen on nostettu Etelä-Savon maakuntaohjelmassa 2018-2021 tärkeiksi toimenpiteiksi.

Erityistavoite 1: Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen

Rahoitettavissa hankkeissa toteutetaan pääsääntöisesti seuraavia toimenpiteitä:

- kehitetään osallisuutta vahvistavia kokonaisvaltaisia palveluita erityisesti työelämävalmiuksien näkökulmasta ja vahvistetaan monialaista ja -ammatillista yhteistyötä sekä parannetaan siihen liittyvää osaamista
- tarjotaan nuorten, ikääntyvien ja osatyökykyisten syrjäytymistä ehkäiseviä toimenpiteitä ja kehitetään siihen liittyviä palveluita
- kehitetään asukaslähtöisiä toimintatapoja ja palveluita osallisuuden tukemisessa.

Kohderyhmät: työttömät ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat naiset ja miehet - erityisesti nuoret, maahanmuuttajataustaiset, romanit, vammaiset henkilöt, vajaakuntoiset, pitkäaikaissairaat ja ikääntyvät; työllisyys-, sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalvelujen tarjoajat, työnantajat.
Tuensaajat: kunnat; työllisyys-, sosiaali- ja kuntoutuspalvelujen tarjoajat; koulutuslaitokset, kansalais- ym. järjestöt, säätiöt, sosiaalipartnerit ja muut toimialaan liittyvät organisaatiot.

ELY-keskus: kehittämistuki

TL 5:n rahoitustaulukko: M€ (ESR)

2018

	ESR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	0,982	0,737	0,245	**1,964**
yhteensä	0,982	0,737	0,245	**1,964**

2019

	ESR	Valtio	Kunta	Yhteensä
ELY	0,851	0,638	0,213	**1,702**
yhteensä	0,851	0,638	0,213	**1,702**

Valtakunnallisiin kehittämisteemoihin osallistuminen

Euroopan sosiaalirahaston rahoituksesta 25 % käytetään kolmeen valtakunnalliseen teemaan: työllisyys, osaaminen ja sosiaalinen osallisuus.

Ohjelmakauden alussa valtakunnalliset teemat ovat tavoittaneet heikosti itäsuomalaisia toimijoita niin hankkeiden toteuttajina kuin kohderyhmänä. Valtakunnallisen rahoituksen tulee olla aidosti haettavissa kaikissa maakunnissa, hakujen järjestämisessä tulee hyödyntää maakuntien osaamista ja tukea tulee kohdentaa alueille tasapuolisesti. Aidon valtakunnallisen osallistumisen varmistamiseksi viestintää ja alueelle suuntautuvaa aktivointityötä tulisi lisätä. Koordinaatiohankkeiden ohjauksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota aitoon alueidenväliseen yhteistyöhön ja toimintamallien siirtämiseen.

Itä-Suomessa tavoitellaan ESR:n hankkeiden suuntaamista nuorisotakuuseen, työelämän uudistamiseen liittyvien teemojen sekä työvoiman kansainvälistä liikkumista tukevien teemojen hyödyntämiseen. Näissä teemoissa alueelliset ja valtakunnalliset tavoitteet voivat hyvin tukea toisiaan. Itä-Suomen maakunnat osallistuvat maakuntaohjelmiensa linjausten mukaisesti toimijoiden aktivointiin ja toimenpiteiden tuloksellisuuden varmistamiseen. Laajempaa maantieteellistä aluetta tukevat hankkeet pyritään ohjaamaan ensisijaisesti valtakunnallisiin teemoihin. Rahoituksessa tulee kiinnittää huomiota aitoon kehittämistarpeeseen ja vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseen.

Ohjelmakauden EAKR-rahoituksesta 10 % on osoitettu valtakunnallisiin teemoihin ja erilaisiin rahoitusinstrumentteihin, kuten pk-yritysaloitteeseen. Tätä rahoitusta on voitava hakea ja saada teemojen ja sisältöjen mukaisiin hankkeisiin tasavertaisesti koko maassa.

Rahoitus

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä päätti 22.1.2014 alueellisessa päätöksenteossa olevan rahoituksen indikatiivisesta jaosta maakuntien kesken. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien rahoitus jakautuu rahastoittain seuraavasti (ei sisällä teknistä tukea):

	EAKR, milj. €		**ESR, milj. €**		**Yhteensä**
Pohjois-Pohjanmaa	127,5	24,2 %	59,5	24,2 %	187,0
Pohjois-Savo	101,7	19,3 %	47,4	19,3 %	149,1
Lappi	92,2	17,5 %	43,0	17,5 %	135,2
Pohjois-Karjala	74,8	14,2 %	34,9	14,2 %	109,7
Etelä-Savo	69,0	13,1 %	32,2	13,1 %	101,2
Kainuu	38,5	7,3 %	17,9	7,3 %	56,4
Keski-Pohjanmaa	23,2	4,4 %	10,8	4,4 %	34,0
Yhteensä	**526,9**	**100,0 %**	**245,7**	**100,0 %**	**772,6**

Itä- ja Pohjois-Suomessa EAKR- ja ESR-rahoituksen suhde on kaikissa maakunnissa sama: EAKR:n osuus 68,2 % ja ESR:n osuus 31,8 %. EU-rahoituksen lisäksi maakuntiin kohdistuu 75 % valtionrahoitusta kansallisesta julkisesta rahoituksesta. Kuntarahoituksen tarve on 25 % kansallisesta julkisesta rahoituksesta. Harvaan asuttujen alueiden erityistuki (NSPA) on kokonaisuudessaan EAKR-rahoitusta. Pohjois-Pohjanmaan lukuihin sisältyy Oulun kaupungin kestävän kaupunkikehittämisen rahoitus (EAKR), jota ei käsitellä samassa prosessissa muun alueellisen rahoituksen kanssa. Pohjois-Pohjanmaan osuus ao. rahoituksesta on enintään noin 6,5 milj. €. Lisäksi Suomessa toteutetaan valtakunnallisia teemoja sekä ESR- että EAKR-rahoituksessa.

Seuraavien sivujen rahoitustaulukoista käy ilmi Etelä-Savon EAKR- ja ESR-rahoituksen jakaantuminen rahoittajien ja toimintalinjojen kesken vuosina 2018–2019.

Liite 1

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2018 14.6.2017 VAIN VALKOISELLA POHJALLA 0:LLA MERKITTYIHIN SOLUIHIN VOI TÄYTTÄÄ LUKUJA LIITE 2a

Vuosi: 2018

Maakunta: Etelä-Savo

Osio: IP

	Toimintalinja / temaattiset tavoitteet	RR-ELY Yritystuet Tuki 2014	EURA 2014	josta kestävä kaup. kehittäminen	Kohdenta-maton *	RR-ELY yhteensä	josta kansalaistoim. kehittäminen	Maakunnan liitto	Kohdenta-maton *	Maakunnan liitto yhteensä	josta kansalaistoim. kehittäminen	Tekes	Kohdenta-maton *	Tekes yhteensä	YHTEENSÄ	Kohdenta-mattomat yhteensä
TL 1	Pk-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)	7,763	0		0	7,763	0	2,761	0	2,761	0	0	0	0	10,524	0
	EAKR	4,331	0		0	4,331	0	1,33	0	1,33	0	0	0	0	5,661	0
	Valtio	3,248	0		0	3,248	0	0,998	0	0,998	0	0	0	0	4,246	0
	Kunta	0,184	0		0	0,184	0	0,433	0	0,433	0	0	0	0	0,617	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TL 2	Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	0	3,111		0	3,111	0	9,616	0	9,616	0	0	0	0	12,727	0
	EAKR	0	1,5415		0	1,5415	0	4,4225	0	4,4225	0	0	0	0	5,964	0
	Valtio	0	1,1565		0	1,1565	0	3,3165	0	3,3165	0	0	0	0	4,473	0
	Kunta	0	0,413		0	0,413	0	1,877	0	1,877	0	0	0	0	2,29	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TL 3	Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)		4,878	0	0	4,878	0								4,878	0
	ESR		2,439	0	0	2,439	0								2,439	0
	Valtio		1,829	0	0	1,829	0								1,829	0
	Kunta		0,610	0	0	0,61	0								0,61	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
TL 4	Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)		3,28	0	0	3,28	0								3,28	0
	ESR		1,640	0	0	1,64	0								1,64	0
	Valtio		1,230	0	0	1,23	0								1,23	0
	Kunta		0,410	0	0	0,41	0								0,41	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
TL 5	Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden toriunta (ESR)		1,964	0	0	1,964	0,303405								1,964	0
	ESR		0,982	0	0	0,982	0,159687								0,982	0
	Valtio		0,737	0	0	0,737	0,079844								0,737	0
	Kunta		0,245	0	0	0,245	0,063874								0,245	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
	Kohdentamattomat EAKR				0	0			0	0			0	0	0	0
	EAKR				0	0			0	0			0	0	0	0
	Valtio				0	0			0	0			0	0	0	0
	Kunta				0	0			0	0			0	0	0	0
	Muu julkinen				0	0			0	0			0	0	0	0
	Kohdentamattomat ESR				0	0									0	0
	ESR				0	0									0	0
	Valtio				0	0									0	0
	Kunta				0	0									0	0
	Muu julkinen				0	0									0	0
	KAIKKI YHTEENSÄ	7,763	13,233	0	0	20,996	0,303405	12,377	0	12,377	0	0	0	0	33,373	0
	EU	4,331	6,6025	0	0	10,9335	0,159687	5,7525	0	5,7525	0	0	0	0	16,686	0
	Valtio	3,248	4,9525	0	0	8,2005	0,079844	4,3145	0	4,3145	0	0	0	0	12,515	0
	Kunta	0,184	1,678	0	0	1,862	0,063874	2,31	0	2,31	0	0	0	0	4,172	0
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	EAKR YHTEENSÄ	7,763	3,111		0	10,874	0	12,377	0	12,377	0	0	0	0	23,251	0
	EU	4,331	1,5415		0	5,8725	0	5,7525	0	5,7525	0	0	0	0	11,625	0
	Valtio	3,248	1,1565		0	4,4045	0	4,3145	0	4,3145	0	0	0	0	8,719	0
	Kunta	0,184	0,413		0	0,597	0	2,31	0	2,31	0	0	0	0	2,907	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ESR YHTEENSÄ		10,122	0	0	10,122	0,303405								10,122	0
	EU		5,061	0	0	5,061	0,159687								5,061	0
	Valtio		3,796	0	0	3,796	0,079844								3,796	0
	Kunta		1,265	0	0	1,265	0,063874								1,265	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0

*) Sis. mahdollisen ylimaakunnalliseen hanketoimintaa omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnallisen hankkeen rahoittamiseen omalla osuudellaan maakunnan kehyksestä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankkeseen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle.

Mihin maakuntaan ja viranomaiselle kohdentamaton osuus osoitetaan ja osoitettava summa: _____

Liite 2

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019 6.9.2017 VAIN VALKOISELLA POHJALLA 0:LLA MERKITTYIHIN SOLUIHIN VOI TÄYTTÄÄ LUKUJA **LIITE 2b**

Vuosi: 2019
Maakunta: Etelä-Savo
Osio: IP

	Toimintalinja / temaattiset tavoitteet	RR-ELY Yritystuet Tuki2014	EURA 2014	josta kestävä kaup. kehittäminen	Kohdenta-maton *	RR-ELY yhteensä	josta kansalaistoim. kehittäminen	Maakunnan liitto	Kohdenta-maton *	Maakunnan liitto yhteensä	josta kansalaistoim. kehittäminen	Tekes	Kohdenta-maton *	Tekes yhteensä	YHTEENSÄ	Kohdenta-mattomat yhteensä
TL 1	**Pk-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)**	6,72	0		0	6,72	0	2,04	0	2,04	0	0	0	0	8,76	0
	EAKR	3,84	0		0	3,84	0	0,96	0	0,96	0	0	0	0	4,8	0
	Valtio	2,88	0		0	2,88	0	0,72	0	0,72	0	0	0	0	3,6	0
	Kunta	0	0		0	0	0	0,36	0	0,36	0	0	0	0	0,36	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TL 2	**Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)**	0	0,885		0	0,885	0	10,067	0	10,067	0	0	0	0	10,952	0
	EAKR	0	0,506		0	0,506	0	4,55	0	4,55	0	0	0	0	5,056	0
	Valtio	0	0,379		0	0,379	0	3,413	0	3,413	0	0	0	0	3,792	0
	Kunta	0			0	0	0	2,104	0	2,104	0	0	0	0	2,104	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TL 3	**Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)**		4,23	0	0	4,23	0								4,23	0
	ESR		2,115	0	0	2,115	0								2,115	0
	Valtio		1,586	0	0	1,586	0								1,586	0
	Kunta		0,529	0	0	0,529	0								0,529	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
TL 4	**Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)**		2,842	0	0	2,842	0								2,842	0
	ESR		1,421	0	0	1,421	0								1,421	0
	Valtio		1,066	0	0	1,066	0								1,066	0
	Kunta		0,355	0	0	0,355	0								0,355	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
TL 5	**Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden toriunta (ESR)**		1,702	0	0	1,702	0,595333								1,702	0
	ESR		0,851	0	0	0,851	0,313333								0,851	0
	Valtio		0,638	0	0	0,638	0,156667								0,638	0
	Kunta		0,213	0	0	0,213	0,125333								0,213	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
	Kohdentamattomat EAKR				0	0			0	0			0	0	0	0
	EAKR				0	0			0	0			0	0	0	0
	Valtio				0	0			0	0			0	0	0	0
	Kunta				0	0			0	0			0	0	0	0
	Muu julkinen				0	0			0	0			0	0	0	0
	Kohdentamattomat ESR				0	0									0	0
	ESR				0	0									0	0
	Valtio				0	0									0	0
	Kunta				0	0									0	0
	Muu julkinen				0	0									0	0
	KAIKKI YHTEENSÄ	6,72	9,659	0	0	16,379	0,595333	12,107	0	12,107	0	0	0	0	28,486	0
	EU	3,84	4,893	0	0	8,733	0,313333	5,51	0	5,51	0	0	0	0	14,243	0
	Valtio	2,88	3,669	0	0	6,549	0,156667	4,133	0	4,133	0	0	0	0	10,682	0
	Kunta	0	1,097	0	0	1,097	0,125333	2,464	0	2,464	0	0	0	0	3,561	0
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	EAKR YHTEENSÄ	6,72	0,885		0	7,605	0	12,107	0	12,107	0	0	0	0	19,712	0
	EU	3,84	0,506		0	4,346	0	5,51	0	5,51	0	0	0	0	9,856	0
	Valtio	2,88	0,379		0	3,259	0	4,133	0	4,133	0	0	0	0	7,392	0
	Kunta	0	0		0	0	0	2,464	0	2,464	0	0	0	0	2,464	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ESR YHTEENSÄ		8,774	0	0	8,774	0,595333								8,774	0
	EU		4,387	0	0	4,387	0,313333								4,387	0
	Valtio		3,29	0	0	3,29	0,156667								3,29	0
	Kunta		1,097	0	0	1,097	0,125333								1,097	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0

*) Sis. mahdollisen ylimaakunnalliseen hanketoimintaa omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnallisen hankkeen rahoittamiseen omalla osuudellaan maakunnan kehyksestä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankkeseen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle.
Mihin maakuntaan ja viranomaiselle kohdentamaton osuus osoitetaan ja osoitettava summa: _____

Liite 3

VALINTAPERUSTEET

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma

Seurantakomitean on yleisasetuksen (1313/2013) mukaisesti tutkinut ja hyväksynyt toimien valinnassa käytetyt menetelmät ja -perusteet 13.6.2014.

Suomen rakennerahasto-ohjelman valintaperusteita on kolmenlaisia:

I YLEISET VALINTAPERUSTEET

Yleiset valintaperusteet ovat EU- ja kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia vaatimuksia, joista rahoittajan tulee riittävästi varmistua ennen hankkeen hyväksymismenettelyä. Yleiset valintaperusteet toimivat rahoittajan tarkastus- ja muistilistana. Rahoittaja merkitsee tietojärjestelmässä rastilla kaikki täyttyvät kriteerit. Mikäli jokin kriteeri ei täyty, hanke ei voi saada rahoitusta.

II ERITYISET VALINTAPERUSTEET

Erityiset valintakriteerit ovat erityistavoitekohtaisia. Ne eivät rajaa hankkeiden tukikelpoisuutta, vaan pyrkivät nostamaan esille parhaita hankkeita. Valintaperusteiksi on nostettu ohjelman erityistä lisäarvoa tuottavia painopisteitä tai painotuksia. Kaikkien hankkeiden tulee vaikuttaa kasvuun, kilpailukykyyn ja työllisyyteen.

Rahoittaja merkitsee hankkeen pisteet ja painotukset perusteluineen kunkin erityistavoitekohtaisen arviointiperusteen kohdalle. Pisteytysasteikko on 1-5. Hankevalinnassa voidaan valintaperusteita painottaa haun tavoitteiden mukaisesti. Nämä tavoitteet ja painotukset on hyvä ilmoittaa hakijalle hakuilmoituksessa. Painotukset ilmaistaan prosentteina ja kokonaisarvoksi on tultava 100. Jos painokertoimia halutaan käyttää, mitään kriteeriä ei pidä jättää ilman painoarvoa.

III ALUEELLISET TAI TEEMAKOHTAISET TARKENTAVAT VALINTAPERUSTEET

Rahoittaja voi asettaa haussa lisäksi myös omia, tarkentavia valintaperusteita erityistavoitteille. Ne eivät kuitenkaan voi olla ristiriidassa muiden kriteerien tai ohjelma-asiakirjan kanssa. Käytettävistä lisävalintakriteereistä on rahoittajan aina ilmoitettava hallintoviranomaiselle ennen haun avaamista (sähköpostilla, rakennerahastot@tem.fi). Rahoittaja kirjaa kriteerit tietojärjestelmään.

Lain alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 28 § mukaisesti maakunnan yhteistyöryhmät voivat tarvittaessa tehdä rakennerahasto-ohjelman seurantakomitean hyväksymiä valintakriteerejä tarkentavia alueellisia kriteereitä.

VALINTAPERUSTEET
Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma

I YLEISET VALINTAPERUSTEET

- Hakijan (tai tuen siirronsaajan) toteuttajaorganisaatio ja hankkeen tuettavan toiminnan toimenpiteet ovat ohjelman erityistavoitteen mukaisia
- Hakija (tai tuen siirron saaja) on yksityisoikeudellinen tai julkisoikeudellinen oikeushenkilö.
- Hankkeella on tunnistettuun tarpeeseen pohjautuva hankkeen etenemisen tarkastelun mahdollistava tavoitteellinen ja konkreettinen suunnitelma
- Hakijalla (tai tuen siirronsaajalla) on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset hankkeen toteuttamiseksi. Hakija (tai tuen siirronsaaja) ei ole konkurssissa tai laiminlyönyt oleellisesti veroja tai sosiaaliturvamaksuja, eikä hanketoteuttajan avainhenkilö ole syyllistynyt aiemmin rikokseen avustuksia haettaessa tai asetettu liiketoimintakieltoon.
- Hankkeelle esitetyt resurssit ovat realistiset hankesuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi
- Hakijalla (tai tuen siirronsaajalla) on edellytykset vastata hankkeella aikaansaadun toiminnan jatkuvuudesta hankkeen päättymisen jälkeen, ellei se hankkeen luonteen vuoksi ole tarpeetonta
- Hakijalla (tai tuen siirronsaajalla) ei ole ERI-rahastoihin kohdistuvaa täytäntöönpanokelpoista takaisinperintäpäätöstä (esim. pysyvyyssäännön rikkominen, aiemman myönnetyn valtiontuen takaisinperintäpäätöksen keskeneräisyys), jota ei ole maksettu
- Hankkeessa työskentelevillä on toteuttamisen kannalta tarvittava koulutus tai osaaminen
- Hankkeen saamaa tukea ei käytetä yleisenä toimintatukena
- Kehittämishankkeen tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä *(ei koske investointihankkeita, eikä yksittäisten yritysten kehittämishankkeita)*
- Hankkeen saamalla tuella on merkittävä vaikutus hankkeen toteutumiseen

II ERITYISET VALINTAPERUSTEET

Erityistavoite 1.1 Uuden liiketoiminnan luominen

- Hanke tukee uuden yrityksen/yritysten tai uuden liiketoiminnan syntymistä.
- Hanke tukee uusia innovaatioita, joilla parannetaan yrityksen tuotantoprosessien tuottavuutta, tuotteita tai palveluita.
- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin.
- Hanke tukee kokonaan uudentyyppisen liiketoiminnan syntymistä (toimialalla)
- Hanke edistää kasvuhakuista ja työllistävää yritystoimintaa.
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä.
- Hanke edistää nuorten yrittäjien yrittäjyyspotentiaalin tunnistamista ja käyttöönottoa.

- Hanke edistää pk-yritysten yhteistyötä ja verkottumista.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 1.2 Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen (vain Itä- ja Pohjois-Suomessa)

- Hanke parantaa pk-yritysten saavutettavuutta ja toimintaedellytyksiä
- Hanke vähentää pk-yritysten liikkumisen tarvetta (CO2-päästöjä).
- Hanke edistää yritysinvestointeja.
- Hanke vähentää pk-yritysten logistiikkakustannuksia.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 2.1 Yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen

- Hanke tukee pk-yritysten kestävää kasvua ja uudistumista.
- Hanke kohdistuu osaamisintensiiviseen pk-yritykseen.
- Hanke edistää kasvuhakuista ja työllistävää yritystoimintaa.
- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin.
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä.
- Hanke edistää nuorten henkilöiden yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.
- Hanke edistää pk-yritysten yhteistyötä ja verkottumista.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen

- Hanke tukee uuden vähähiilisen yrityksen/yritysten tai vähähiilisemmän liiketoiminnan syntymistä.
- Hanke tukee kokonaan uudentyyppisen liiketoiminnan syntymistä (toimialalla).
- Hanke tukee uusia vähähiilisiä innovaatioita, joilla parannetaan yrityksen tuotantoprosessien tuottavuutta, tuotteita tai palveluita.
- Hanke tukee pk-yritysten vähähiilistä kasvua ja uudistumista.
- Hanke edistää kasvuhakuista ja työllistävää yritystoimintaa.
- Hanke tukee pk-yrityksen kansainvälistymistä.
- Hanke edistää nuorten henkilöiden yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.
- Hanke edistää yritysten yhteistyötä ja verkottumista vähähiilisyyden edistämiseksi.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta

- Hanke parantaa alueen valmiuksia tutkimuksen ja innovoinnin osaamisen kehittämiseen ja teknologiseen muutokseen.
- Hanke luo valmiuksia uusien ratkaisujen kaupalliseen hyödyntämiseen.
- Hanke toteutetaan yritysten ja tutkimus- koulutus tai kehittämisorganisaatioiden yhteistyönä.
- Hanke tukee älykästä erikoistumista yhdistämällä uudella tavalla eri osaamisalueita.
- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin.
- Hanke kohdistuu osaamisintensiiviselle ja työllistävälle toimialalle.
- Hanke edistää kansainvälistymistä tai verkostoihin osallistumista.
- Hanke tukee vähähiilisen talouden edistämistä.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen

- Hanke tukee pk-yrityksen t&k-toimintaa uusien tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseksi ja kaupallistamiseksi.
- Hanke tukee pk-yritysten tiivistä yhteistyötä tutkimus- koulutus- tai kehittämisorganisaatioiden kanssa.
- Hanke luo valmiuksia uuden yrityksen t&k-toiminnan käynnistymiselle.
- Hanke tukee vähähiilisen liiketoiminnan kehittämistä ja edistää työllisyyttä.
- Hanke tukee älykästä erikoistumista yhdistämällä uudella tavalla eri osaamisalueita.
- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen

- Hanke tukee uusiutuvaan energiaan liittyvää t&k-toimintaa uusien tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseksi ja kaupallistamiseksi.
- Hanke tukee energia- tai materiaalitehokkuuteen lisäämiseen liittyvää t&k-toimintaa uusien tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseksi ja kaupallistamiseksi.
- Hanke kohdistuu maakuntien strategioissa tunnistettuihin kärkialoihin tai kehittämiskohteisiin.
- Hanke tukee yhdyskuntien (yritysten ja kansalaisten) vähähiilisiä, uusia ratkaisuja.
- Hanke tukee älykästä erikoistumista yhdistämällä uudella tavalla eri osaamisalueita.
- Hanke lisää yritysten vähähiilisyyttä.

- Hanke tukee alueellisia materiaali- ja energiavirtojen hyödyntämistä koskevia verkostoja ja yhteistyömuotoja.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 6.1 Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen

Hankkeen toimenpiteillä edistetään työllisyyttä välittömästi tai välillisesti.

- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin palveluihin ja/tai toimintamalleihin heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistämiseksi.
- Hanke vastaa osaltaan tunnistettuihin paikallisiin/alueellisiin työvoimatarpeisiin.
- Hanke edistää toimijoiden yhteistyötä ja/tai monialaisten palvelujen hyödyntämistä koordinoidusti.
- Hanke kohdistuu erityisesti nuoriin tai ikääntyviin.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 7.1 Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen

- Hankkeen toimenpiteillä edistetään työhyvinvointia ja/tai työn tuottavuutta välittömästi tai välillisesti.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin yritysten ja organisaatioiden uudistumisen ja kilpailukyvyn edistämiseksi.
- Hanke edistää toimijoiden verkottumista ja/tai erilaisia yhteistyön muotoja.
- Hanke edistää - erityisesti ikääntyvien - työurien pidentämistä ja työllisyyttä.
- Hankkeen toimenpiteet edistävät vähähiilistä taloutta
- hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa
- hanke tukee yhdenvertaisuutta
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita - Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 8.1 Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen

- Hankkeen toimenpiteillä edistetään naisten ja miesten työllistymistä välittömästi tai välillisesti aloille tai tehtäviin, joissa he ovat vähemmistösukupuolen edustajia.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.
- Hankkeessa syntyy tasa-arvoa edistäviä konkreettisia tuotoksia.
- Hanke edistää toimijoiden yhteistyötä
- Hanke kohdistuu erityisesti kohderyhmiin, joille on asetettu tuotosindikaattoritavoitteet: yrittäjinä toimiviin naisiin tai syrjäytymisvaarassa oleviin miehiin.
- Hanke vastaa osaltaan paikallisiin/alueellisiin työvoimatarpeisiin

- hanke tukee yhdenvertaisuutta
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 9.1 Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen - Hankkeen toimenpiteillä edistetään välittömästi tai välillisesti koulutuksesta koulutukseen tai työelämään siirtymistä tai muita siirtymiä työelämän muutosvaiheissa.

- Hankkeen toimenpiteillä edistetään koulutuksessa aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien osaamista ja sitä kautta työllistymismahdollisuuksia.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja, edistetään ennakoivaa lähestymistapaa tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin.
- Hanke edistää toimijoiden yhteistyötä.
- Hanke kohdistuu erityisesti nuoriin.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 9.2 Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen

- Hankkeen toimenpiteillä lisätään paikallisten, alueellisten tai kansallisten kasvu- tai rakennemuutosalojen tarvitseman koulutuksen tarjontaa, laatua ja osuvuutta.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin toimenpiteisiin.
- Hanke vastaa osaltaan paikallisiin/alueellisiin tai kansallisiin työvoiman osaamistarpeisiin ja edistää siten työllisyyttä.
- Hanke edistää koulutuksen tarjoajien ja työnantajien yhteistyötä.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita ja erityisesti vähähiilisen talouden edistämistä.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

Erityistavoite 10.1: Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen

Hankkeen toimenpiteillä edistetään osallistujien etenemistä kohti työelämää.

- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja tai tuotetaan erityistä lisäarvoa olemassa oleviin työ- ja toimintakykyä lisääviin palveluihin ja/tai toimintamalleihin.
- Hanke edistää toimijoiden yhteistyötä ja/tai monialaisten palvelujen hyödyntämistä koordinoidusti.
- Hanke kohdistuu erityisesti ryhmiin, joiden sosiaalinen osallisuus on uhatuin.
- Hanke vahvistaa kansalaistoimijalähtöisiä toimintatapoja.
- Hanke tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa.

- Hanke tukee yhdenvertaisuutta.
- Hanke tukee kestävän kehityksen periaatteita.
- Hanke tukee EU:n Itämeren alueen strategiaa.

III ALUEELLISET TAI TEEMAKOHTAISET TARKENTAVAT VALINTAPERUSTEET